

Спогади ініціаторів створення Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Л. П. Клименко – ректор Чорноморського державного університету імені Петра Могили, доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Відродження Києво-Могилянської Академії в 1992 р. посіяло надію серед патріотично настроєних громадян України про створення вищих навчальних закладів нового типу. Перші роки діяльності цього Університету переконливо довели, що в Україні швидкими темпами можна створити навчальний заклад, який поєднує кращі риси вищої освіти радянських часів та досягнень провідних країн Заходу. Приклад КМА вселив надії у можливість створення новітніх навчальних закладів у регіонах.

Водночас отримання Україною незалежності привело до значних змін у інфраструктурі народного господарства Північного Причорномор'я. Спрямованість виключно на суднобудування виявилась недостатньою, регіон відчував значну потребу у фахівцях з вищою освітою, в першу чергу з гуманітарного напрямку. Відчувалась значна потреба в спеціалістах з економіки, іноземних мов, права, екології, політології та комп'ютерної техніки. Підготовка фахівців повинна відповідати сучасним міжнародним нормам і здійснюватися державною (українською) мовою з оволодінням у повному обсязі англійською мовою.

Ідея створення Миколаївської філії НаУКМА з'явилася влітку 1995 р. серед викладачів Українського державного морського технічного університету (зараз – НУК ім. адмірала С. О. Макарова), які відчували, що тільки технічної освіти для регіону вже замало, незважаючи на те, що у Миколаєві діяли педагогічний інститут та філія Київського інституту культури. Попередні розмови про створення нового вузу почалися в серпні цього ж року з тодішнім мером Миколаєва О. Я. Бердниковим, заступником голови облдержадміністрації А. Д. Ковалем, директором заводу ім. 61 Комунара В. О. Лавриненком, головою Миколаївського крайового відділення Народного Руху України Ю. В. Діденком. Керівництво міста, обласного управління освіти та облдержадміністрації підтримали ідею створення Миколаївської філії Національного Університету «Києво-Могилянська Академія». Дав згоду на виділення приміщення під навчальний корпус директор ДП «Завод ім. 61 комунара» Д. О. Черненко, призначений на посаду в серпні.

30-31 серпня 1995 р. з'явилися перші офіційні документи: лист управління освіти за підписом на той час його начальника Я. І. Журецького та заступника голови міськвиконкому І. А. Мейжис до президента НаУКМА В. С. Брюховецького про створення філії.

Був створений організаційний комітет з питань відкриття нового вузу. Спочатку планувалося дати йому назву «Академія управління, економіки і права». До комітету на громадських засадах входили Л. П. Клименко (голова), О. П. Мещанінов (заступник голови), Г. Л. Норд та Г. В. Коцюр. Робота почалася з вивчення конкретних потреб у

кадрах підприємств міста і області, наявності кадрового потенціалу викладачів та спеціалістів. Робилося обґрунтування, працювали над статистичними матеріалами.

23 жовтня 1995 р. у корпусі № 1 університету відбулася зустріч представників керівництва міста і установ, преси і безпосередніх організаторів. На зустрічі була підтверджена думка про створення у Миколаєві нового вищого навчального закладу. Була розглянута його концепція, підготовлена професором С.М. Соловйовим.

Робота почалася зі створення нормативної бази. Розробку бізнес-плану здійснив О. П. Мещанінов, маркетингову проробку – Г. Л. Норд, техніко-економічні розрахунки – М. М. Чорний, усі роботи виконувалися безкоштовно, на громадських засадах. У січні – березні до роботи підключилися В. В. Драгомиров, В. М. Бандура, Ю. А. Батрак, Ю. Ю. Верланов, О. М. Трунов.

17 січня 1996 р. у НаУКМА відбулася вчена рада, на якій розглядалося питання про створення Миколаївської філії, тут були присутні Л. П. Клименко, О. П. Мещанінов, В. В. Драгомиров. Вчена рада одностайно схвалила бізнес-план відкриття філії та її статут. На підставі ухвали вченої ради президент НаУКМА видав наказ від 17 січня 1996 р. про відкриття філії і призначив виконуючим обов'язки ректора Л. П. Клименка. 31 січня Миколаївський міськвиконком офіційно зареєстрував новий вуз.

Розпочалася підготовка матеріалів до ліцензування та до постанови Кабінету Міністрів про відкриття філії. Велику роботу виконали декани факультетів Ю. А. Батрак, Ю. Ю. Верланов та В. В. Добровольський. Величезну допомогу в ліцензуванні та прийнятті постанови Кабінету Міністрів України надав народний депутат України В. М. Ємельянов. 13 червня 1996 р. ДАК прийняв рішення про видачу МФ НаУКМА ліцензій з економіки, комп'ютерних наук та екології із загальним обсягом набору 175 осіб.

3 липня 1996 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 712 про створення МФ НаУКМА, Миколаївського колегіуму НаУКМА та розробку регіональної програми «Миколаївський навчальний національно-культурний комплекс». Процес організаційного створення філії закінчився. 14 липня відбулося вступне тестування за тестами НаУКМА.

30 серпня 1996 р. відбулося урочисте відкриття миколаївської філії. Український музичний драматичний театр підготував спеціальну програму посвячення в студенти. Головний режисер О. Г. Ігнат'єв та директор театру М. С. Берсон особисто керували подіями і брали участь у виставі.

На презентацію МФ НаУКМА прибули президент НаУКМА В. С. Брюховецький, ректор НаУКМА С. С. Іванюк, професор філології Університету штату Нью-Джерсі Джон Фізер, який створив у США благодійне товариство «Приятелі Києво-Могилянської академії».

О. П. Мещанинов – проректор з наукової роботи Чорноморського державного університету імені Петра Могили, доктор педагогічних наук, професор.

У час активного зростання кількості різноманітних інституцій (середина 90-х років), що є характерною ознакою становлення молодшої держави, в час значних соціально-економічних перетворень вірогідність суттєвих змін та успіху в досягненні мети значно зростає. Це відповідає теорії еволюційного розвитку Чарльза Дарвіна, теорії катастроф В. І. Арнольда. Але обрання траєкторії розвитку в точці розгалуження, в точці біфуркації може привести в подальшому або до занепаду, або до розквіту. Отже, від чого залежав успіх при створенні нового університету в 1996 р. – Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія» (МФ НаУКМА)? Мабуть у фундаментальних принципах, що покладені у фундамент соціально-значущої для розвитку регіону інституції.

У складних соціально-економічних умовах, в яких опинився Миколаїв, гостро означилось протиріччя, парадокс, між моноспрямованою на кораблебудування вищою інженерною, технічною освітою, що забезпечував НКІ (УДМТУ і зараз НУК) імені адмірала С. О. Макарова, та майже повністю відсутньою класичною академічною освітою, оскільки Миколаївський педагогічний інститут та Миколаївська аграрна академія забезпечували потреби регіону у фахівцях з професійною орієнтацією. Про це свідчили і дослідження, що були проведені у міськвиконкомі Валентином Попоком.

Отже, потреба зміни моноспрямованості вищої освіти передбачала вочевидь збільшення освічених людей регіону.

По-друге, досвід модернізації університетів світу переконливо доводить, що краще, простіше і раціональніше створити новий вищий навчальний заклад, ніж намагатися змінити вже діючий. Найкращий приклад – це історія створення в 1949 р. Московського фізико-технічного інституту в Долгопрудному. Тому, при створенні МФ НаУКМА одразу закладалися основи класичного університету, а не обмеженої функціональними можливостями філії.

По-третє, чому класичного університету, а не гуманітарного, тобто того, чого бракувало на Миколаївщині? Справа в необхідності утворення гармонійного, збалансованого науково-навчального процесу. Суто технічна освіта, негативні приклади – Чорнобильська АЕС та події 11 вересня 2001 р. в Америці, або майже протилежна їй суто гуманітарна освіта не вирішують проблеми формування гармонійної особистості. Класична освіта тому і класична, що включає край необхідні взаємодоповнюючі компоненти.

Четверте. Нове соціально відповідальне, вільне покоління молоді, її лідерів можливо формувати лише в умовах оновленого соціально відповідального, демократичного науково-педагогічного потенціалу університету. Зібрати сучасний науково-педагогічний колектив – це завдання, що потребує постійної уваги та напруженого творчого пошуку. Завдання, успішність виконання якого можливо оцінювати лише через 10-20 років. У канун 15-річчя Університету це 37 докторів та 125 кандидатів наук. Це науково-

педагогічний, інтелектуальний потенціал, що на засадах університетської автономії та академічних свобод спрямований на формування гармонійного покоління університетської молоді, соціально-відповідальної за стає майбуття країни.

Але на Миколаївщині, як в Україні та світі, за ці 15 років з 1996 до 2011 р., відбулися значні зміни. В цих змінних умовах потрібно змінюватись і університетам.

Так що зроблено університетом у відповідь на виклики часу? Який соціально значущий доробок?

Чорноморський державний університет імені Петра Могили виступив з ініціативою створення та став одним із засновників Всеукраїнської науково-освітньої громадської організації «Асоціація Університетів України». Створення Асоціації Університетів України – це крок до визнання соціальної відповідальності університету не лише на регіональному рівні, але і в контексті відповідальності за формування єдиного європейського науково-освітнього простору. Цим кроком Чорноморський державний університет імені Петра Могили засвідчив соціальну зрілість та відповідальність університету як перед діючою новою генерацією молоді, так і перед наступними поколіннями.

Доцільно згадати, що саме визначення «класичний університет» виникло із утворенням Карлом VI у Німеччині Берлінського університету за порадою братів Вільгельма та Олександра Гумбольдтів. Такий класичний університет виник через об'єднання існуючих закладів освіти, ботанічного саду, обсерваторії, краєзнавчого музею, тобто об'єднання тих інституцій, що впливали на формування гармонійної особистості.

Імператорський університет Святого Володимира в Києві було створено за цією ж концепцією.

У сучасному світі XXI століття, за нашим переконанням, для досягнення все тієї ж мети, формування гармонійної, для умов сьогодення та майбуття, особистості, потрібно мотивоване самостійне об'єднання університетів через різноманітні консорціуми та асоціації, чи на тимчасовій чи на довгостроковій основі, що залежить від тактичних та стратегічних цілей. При цьому не за рахунок позбавлення автономії, чи втрати статусу юридичної особи. Означений процес творчого об'єднання спостерігається як у Європі і Америці, так і в окремих країнах. Україна не є виключенням, навпаки.

Таким чином, наведені основні чинники, що дозволяють вважати Чорноморський державний університет імені Петра Могили успішним та сучасним.

О. М. Трунов – перший проректор Чорноморського державного університету імені Петра Могили, кандидат технічних наук, доцент.

Пригадую яскравий, сонячний, серпневий день 1995 р., зустріч з Клименком Леонідом Павловичем біля будівлі Миколаївського міськвиконкому, перед першою зустріччю з Миколаївським мером Олександром Яковичем Бердніковим. Тоді Леонід Павлович так натхненно та переконливо повідомив про доцільність відкриття вузу з іншими принципами існування, в якому головною діючою особою буде студент. Його слова запали мені в душу. Я слухав і міркував, пригадував, як мріяв разом з колегами Юрієм Кондратенко, Анатолієм Казарезовим, Володимиром Закорецьким, Євгеном Чорним, Юрієм Батраком, Сергієм Приходько внести зміни в загальнонавчальний порядок навчання. Згадував гарячі дискусії з професорами, докторами наук Михайлом Миколайовичем Олександровим, Станіславом Миколайовичем Соловйовим, В'ячеславом Григоровичем Матвеевим, Сергієм Васильовичем Рижковим, Анатолієм Яковичем Шкваром, аналізував свій персональний досвід викладання для студентів групи вузбуда, досвід колег у школі гардемаринів. Пригадав як важко давались ці нововведення Володимир Михайловичу Бограду, Валентину Івановичу Кондратенко. Коли б створювали зараз такий вуз, то для цього необхідним був тривалий проміжок часу, а тоді це прогортало у голові миттєво і відчуття можливості прикласти і власні зусилля до нової потрібної справи створення навчального закладу нового типу надихало, давало віру в майбутнє, незважаючи на те, що тоді вся країна була занурена в безліч страйків, безнадійність, безробіття та економічну кризу.

Змінити ставлення до навчання, заставити повірити у власні сили і рівні умови для усіх абітурієнтів, переконати дітей та батьків, що є дві речі в житті, які неможливо купити за гроші: власне здоров'я та знання. Це була одна з головних задач, яку я ставив перед собою і про це говорив викладачам підготовчих курсів, а це були Віктор Миколайович Бандура, Георгій Ігнатійович Якимович, Ніна Михайлівна Філіпова, Ольга Дмитрівна Білецька, Любовь Іванівна Петрович, Лідія Григоровна Матіюк, Інна Яківна Стрюкова. Вони розпочали свою роботу в двадцятих числах червня 1996 р. і стали, по суті, першими виконавцями цього складного завдання. Протягом трьох тижнів по вісім годин на день, в прохолодних аудиторіях цокольного поверху, тепер першого корпусу, йшли такі підготовчі заняття.

13 липня 1996 р., актовa зала наповнилася абітурієнтами. На сцену вийшли президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» В'ячеслав Степанович Брюховецький, ректор Миколаївської філії Леонід Павлович Клименко та начальник обласного управління освіти та науки Анатолій Іванович Олійник. Президент говорив про рівні умови для всіх абітурієнтів, про відкриту загальноєвропейську освіту, про принципи, які закладені в основу тестів, про спудеїв та природній рух студентів, студентів резерву, вільних слухачів і т. д.

Абітурієнти почали задавати нескінчені запитання і на кінець пролунав голос В'ячеслава Степановича з побажаннями успіху всім.

А 14 липня 1996 р. розпочалося вступне тестування.

...Тепер крізь роки видно, що багато людей мріяло, обговорювало, дискутувало, як це зробити, а згуртувати команду однодумців, зосередити їх зусилля на створенні університету нового типу зумів Клименко Леонід Павлович!

П. М. Тригуб – завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Чорноморського державного університету імені Петра Могили, доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України.

Звістку про відкриття Миколаївської філії НаУКМА зустрів байдуже. Фінанси, екологія, комп'ютерні технології... Ні, це не для мене. Нічого не говорило прізвище «Клименко» – я не був з ним знайомий. Більше зацікавила стаття в обласній газеті одного з працівників Українського державного морського технічного університету (не пам'ятаю, кого саме, може, й самого шановного ректора Г. Ф. Романовського) про те, що відкривати філію немає потреби, фахівців із зазначених спеціальностей може готувати й Морський університет. Майнула думка: «А й, справді, для чого?», потім зникла...

Напередодні початку 1996/1997 навчального року в педінституті, де я завідував кафедрою історії України, зустрівся з професором В. П. Шкварцем. Розговорилися, між іншим, згадали про Миколаївську «Могилянку». Валентин Павлович сказав, що він там буде вести історію України, але курс курям на сміх – усього 42 години, менш, ніж у будь-якому технічному вузі, не говорячи вже про гуманітарні. «За тобою, Валентине не встигнеш», – жартома подумав я.

Десь в останніх числах серпня 1996 р. у мене вдома задзвенів телефон. Чую жіночий голос:

– Добрий день, Петре Микитовичу! Телефоную Вам Ірина Андріївна Волохова з економічного ліцею. Пам'ятаєте?

– Пам'ятаю, чому ж ні? Чим завдячую Вашій турботі про мене?

– Чую в телефонній трубці якісь розмови, сміх:

– З Вами хоче поговорити Юрій Юрійович Верланов. Він Вам зателефонує.

– Добре, хай телефонуює. А хто такий Верланов? Що йому потрібно?

– Це декан економічного факультету Миколаївської філії Києво-Могилянської Академії. Він хоче, щоб Ви у них щось почитали.

Не пам'ятаю точно, того ж дня чи наступного, дійсно пролунав дзвінок від Юрія Юрійовича:

– Петре Микитовичу, ми б хотіли, щоб Ви прочитали невеликий курс економічної історії. Про Вас добре відзиваються в економічному ліцеї № 2. Якщо Ви погоджуєтесь, то чи не могли б разом зі мною поїхати на зустріч з ректором? Назвіть Вашу адресу і я під'їду машиною.

Не довго думаючи (адже економічна історія – це складова частина загального курсу всесвітньої історії), я відповів:

– Згоден. Приїжджайте.

Домовились. У встановлений час виходжу з дому, незабаром під'їжджає машина. Виходить з неї худорлява, симпатична людина в окулярах. Відразу відчуваю симпатію до неї. Знайомимось...

У приміщенні філії, куди я зайшов уперше у своєму житті, – метушня. Люди, в основному, незнайомі. Бачу Шитюка – прийшов влаштовуватися на роботу. Заходимо до ректора. Коротке, як постріл, запитання:

– Професор?
– Професор.
– То добре. Але в нас викладання українською мовою, – запитливо дивиться на мене.

– Немає проблем, – відповідаю. – Рідною мовою володію.

Чимось заклопотаний, Леонід Павлович пішов. Тут Верланов додав якимсь несміливо:

– У нас ще є курс з історії економічних вчень. Чи не могли б його взяти на себе?

– Подумаю.

Подумати дійсно було над чим. Згадалися студентські роки в Харківському університеті, коли професор-економіст Васильєв, який вів у нас політекономію соціалізму (був такий предмет), зтягнув мене до семінару з історії економічних вчень. Там я підготував доповідь про А. Сміта, за яку пообіцяли дати грошову премію, але не дали. Замість цього відправили до Одеси, на студентську конференцію. Доведеться-таки серйозно попрацювати над курсом, згадати старе, прочитати нове. «Нічого, справлюсь», – настроїв себе на оптимістичний лад...

Так я став викладачем Миколаївської «Могилянки». Хоча й працюю у вузах вже більше 30 років, але завжди відчуваю хвилювання, зустрічаючись з новою студентською аудиторією. Але зустріли добре. Справа пішла. Керівництво вузу провело опитування серед студентів (про яке я навіть не чув), щоб дати оцінку викладачам. Десь на початку грудня зустрічаю біля Академії В. В. Драгомирова, проректора з навчальної роботи:

– Ви знаєте, у Вас високий рейтинг. Чому б Вам не перейти до нас на роботу на постійній основі?

Дійсно, мені показали цю рейтингову шкалу, я зайняв там 2-3 місце разом з іншим викладачем. Приємно вразило, що на першому місці була моя колишня студентка Тетяна Євгенівна Яблунівська.

Поступово включався в роботу Академії: член вченої ради, методичної комісії, учасник конференції, присвяченої 400-річчю з дня народження Петра Могили...

Ситуація ж у педагогічному інституті з місяця в місяць ускладнювалась. З січня 1997 р. ректор В. Д. Будак, у зв'язку із скороченням фінансування, перевів усіх викладачів на 0,7 ставки; заробітна плата виплачувалась несистематично, бюджетні гроші за вересень-грудень 1996 р. зовсім не надійшли... Зникли перспективи виконання наукової роботи, про оплату відряджень зовсім забули...

Проте, коли Валерій Володимирович Драгомиров вдруге повторив свою пропозицію, йти, відверто кажучи, з педінституту не хотілось. Там мав певний авторитет, очолював науковий напрямок з регіонального історичного краєзнавства, Миколаївський регіональний центр Інституту історії України НАН України з історії Нижнього Подніпров'я та Побужжя, під моїм керівництвом працювали аспіранти. В стінах Миколаївського державного педагогічного інституту я став доктором історичних наук, професором, заслуженим працівником освіти України.

Однак, обставини сильніші за нас. І коли в черговий раз на засіданні вченої ради Леонід Павлович сказав: «Запрошуємо наших професорів перейти до нас повністю на роботу», щодо себе я прийняв рішення.

Так з 1 вересня 1997 р. я став штатним завідувачем кафедри суспільно-економічних наук, а з січня 1998 р. – суспільних наук.

Ю. Ю. Верланов – кандидат економічних наук, професор кафедри економічної теорії та міжнародної економіки Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Кожен ювілей є нагодою оглянутися та оцінити шлях, що пройдено, визначити успіхи й помилки, нарешті, побачити нові перспективи та визначити нові можливості. Вражає як у пустелі традицій та за економічних негараздів виріс потужний та збалансований колектив викладачів та студентів, об'єднаних загальними прагненнями, спільними ідеями. Колектив, результати діяльності якого можна побачити не лише у місті або регіоні: їх демонструють успішні випускники факультету і в Україні, і у Європі, і в Сполучених штатах Америки.

Сьогодні факультет економічних наук – це 500 студентів, 25 викладачів (з них 15 докторів наук, професорів та кандидатів наук, доцентів), три економічні спеціальності, програми підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів, наукові та науково-методичні публікації, кафедри, спеціалізовані аудиторії, міжнародні наукові конференції, мультимедійні презентації, плани та перспективи подальшого розвитку.

1996 рік. Не було сумнівів щодо необхідності заснування факультету економічних наук: розбалансована економіка України потребувала нової генерації фахівців, здатних працювати в нових для країни умовах, працювати ефективно, використовуючи кращі досягнення світової та вітчизняної економічної науки і практики господарювання. Питання полягало лише в тім, з якої саме спеціальності починати. Обговорювалися різні варіанти: маркетинг, менеджмент, банківська справа тощо. Кожна з названих спеціальностей мала певні переваги і в цілому відповідала потребам суспільства. Втім, маркетинг попри його важливість був занадто специфічною галуззю діяльності та в ті часи – не сприйнятою господарською практикою на тому рівні, щоб випускники могли успішно знаходити місце роботи. За спеціальністю менеджмент вже готувалися студенти іншими вузами регіону, крім того, ми розуміли, що менеджерами більшою мірою народжуються. Банківська справа вимагала більшою мірою процедурних знань, що не повною мірою відповідало призначенню університету як такого.

Отже, першою спеціальністю, з якої почався факультет була «фінанси». За радянських часів фінансисти виконували, головним чином, наперед визначені і доволі жорсткі процедури, а також контрольні функції, оскільки предметом їх діяльності були фінанси централізованої економіки. В ринкових умовах управління фінансами або фінансовий менеджмент як для компаній перетворюється на свого рода мистецтво, що вимагає від фінансового менеджера широких знань у різних галузях життєдіяльності. Ми не помилилися з вибором, хоча за всю довгу історію існування Миколаєва тут не готувалися фінансисти, а фахівці приїжджали з Одеси, Києва, Харкова. Втім, за довгу історію Миколаєва в ньому ніколи не було й університету.

Першим, нам було і важко і цікаво працювати, здійснюючи становлення нового напрямку освіти.

Друге, не менш важливе питання, що постало під час заснування університету, і відповідь на яке обумовило весь наш подальший розвиток, полягало в тому, як ми повинні організувати навчальний процес.

З самого початку ми були філією Національного університету «Києво-Могилянська академія». Це наперед передбачало необхідність скористатися досвідом головного університету. Однак, його самого було засновано не так давно. Використовуючи окремі досягнення Могилянки, ми звернулися до історії «старої» академії, що дала світові так багато видатних учених, митців та діячів держави.

Звичайно, в діяльності Києво-Могилянської академії було забагато особливостей, що можна було віднести до характеру епохи: дванадцять років навчання, викладання й спілкування латиною, значний обсяг вивчення теології тощо. Студенти не навчалися нічого робити власними руками, крім складання віршів та проведення дискусій. Для нас, вихованих на ґрунті радянської освіти індустріального спрямування, було незрозуміло, як при цьому можна було досягти того, чого протягом десятків років досягала Києво-Могилянська академія. Тому ми звернулися до більш глибоких основ її діяльності, на яких власне і було визначально побудовано освітній процес на факультеті і, що відрізняє нас від інших навчальних закладів.

Хоча нам не вдалося знайти чіткої узагальненої формули, яка б передавала зміст системи уявлень про закономірності процесів трансляції і отримання знань, що була властива освітянській діяльності Академії. Але деякі моменти привернули до себе особливу увагу.

По-перше, створення потужного мовного середовища, завдяки чому студенти вільно володіли декількома іноземними мовами. По-друге, обов'язкова творча активність студентів. По-третє, публічні демонстрації студентами отриманих знань та здібностей до визначення понять, до побудови суджень і аргументації. По-четверте, формування в студентів рефлексивного мислення, тобто здатності робити предметом міркування і не матеріальні об'єкти, а самі результати і зміст розумової діяльності, завдяки чому посилювалася самосвідомість та соціальна позиція молодих людей.

Отже, ми зосередилися на організації на факультеті процесу отримання освіти, проникненого ідеями виховання творчої, інтелектуально розвиненої особистості, яка була б здатна до самоосвіти. Сьогодні факультет готує фахівців з фінансів і кредиту зі знанням іноземної мови, з економіки підприємств та з бухгалтерського обліку і аудиту. Крім значного обсягу вивчення англійської мови, що перевищує рекомендовані державними стандартами, студенти вивчають другу іноземну мову за вибором: німецьку, іспанську, французьку, італійську, польську або японську. Три кафедри факультету: «економічної теорії», «економіки підприємства» та «фінансів, бухгалтерського обліку і аудиту», надають студентам повний комплекс фахових знань, необхідних для ефективної діяльності в різних сферах народного господарства.

Випускники досягають значних кар'єрних успіхів. Багато хто з них займає відповідальні посади середньої й вищої ланок управління на підприємствах регіону (як «Вадан шип'ярдз», «Нібулон», «Сандора»), у банках та страхових компаніях, у державних органах фінансового управління (КРУ, Казначейство, ОДА тощо). Не є рідкими випадки запрошення випускників університету українськими банками («Приват», «Правекс», «Укрсоцбанк», «Дельта банк» і т. ін.), що розташовані в інших містах (насамперед, у Києві, Харкові, Одесі), закордонними компаніями (наприклад, Франції, Швейцарії).

Г. Л. Норд – директор Інституту післядипломної освіти Чорноморського державного університету імені Петра Могили, кандидат економічних наук, доцент.

Наведемо витяги інтерв'ю Ганни Леонідівни члену редколегії газети «Вагант» (органу ЧДУ імені Петра Могили) Анатолію Чубаченку.

– Ганно Леонідівно, скажіть будь ласка, що спонукало Вас допомагати Леоніду Павловичу Клименку та Олександрю Павловичу Мешанінову в створенні нашого університету?

– Все почалося з того, що в 1991 р., коли я закінчила школу і мала вступати до ВНЗ, у Києві відкрилася Києво-Могилянська академія. Це був престижний заклад. Проте, так сталося, що в моїх планах не було вступу на економічний факультет, я хотіла стати лікарем, та й потрапила я на економіку, можна сказати, випадково. А економічного факультету на той час у Києві ще не було. Тому Київська Могилянська залишилася у мріях моїх батьків.

І вже на той час ми почали задумуватись, що в Миколаєві майже немає де навчатися. На момент 1991 р. в місті дуже добре працював кораблебудівний університет. На той час він був дійсно сильним університетом з доброю і матеріальною базою, і викладацькою. На його економічний факультет я і вступила. Тоді просто був невеликий вибір: якщо ти не хочеш бути вчителем і не маєш бажання працювати в сільськогосподарській сфері, то шлях лише до кораблебудівного.

Коли прийшла черга обирати навчальний заклад моєму братові, а це питання в нашій сім'ї обговорювалося протягом декількох років, в кораблебудівному інституті помирає ректор М. М. Олександров, який був душею і розумом навчального закладу. На цей період припадає велика криза, починається розвал вищої освіти. У молодих людей Миколаївського регіону виникли труднощі із навчанням в українських престижних вузах. Це і стало основним поштовхом до започаткування в Миколаєві філії Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Хоча ця ідея виникла не відразу. Який заклад відкрити? Звичайно хотілося відкрити найкращий. Навіть думали про філії Оксфорду або ж Гарварду. А все тому, що тогочасна система освіти залежала від ринкової економіки. І тому в місті катастрофічно не вистачало спеціалістів гуманітарної сфери, переважали в більшій мірі технічні професії.

Звичайно на такий проект, як відкриття університету потрібні були кошти, і чималі кошти. Державного фінансування на той час не було. У нас була своя приватна фірма, за кошти якої рік академія створювалася, і потім ще півроку існувала. Леонід Павлович і Олександр Павлович постійно їздили до Києва, і основний час у Києві і перебували, вирішуючи питання зі створення навчального закладу. Бюджет нашого закладу був невеликим. До наших коштів додалися кошти, які були отримані за курси, і за контракти. Перший набір нараховував 184 студентів, 175 з яких були на державному замовленні. Проте вже з того часу зароджувалися певні традиції, які існують і дотепер: випускники університету залишалися в ньому працювати. Вони ж і допомагали

створювати університет, будучи ще студентами. Ті люди, які стояли у витоків університету були справжніми патріотами.

– А яку матеріальну базу ви отримали від ПТУ, яке тут було до академії?

– Це було неопаловане приміщення, 2-й корпус був взагалі нежилим. У ньому розміщувалися лабораторії з приготування їжі, де стояли плити, столи. Коли ПТУ виїхало з території академії, то в нас не залишилося нічого, окрім стін та підлоги: жодної дошки, жодного стільця, жодного столу. Був актовий зал, був спортивний зал. Оце і вся матеріальна база була, яку ми отримали.

– Дякую Вам, Ганно Леонідівно, за цікаву розповідь. Бажаємо Вам творчих успіхів та натхнення для реалізації нових проектів.

Ю. А. Батрак – докторант кафедри інформаційних технологій і програмних систем, кандидат технічних наук, доцент.

Наприкінці листопада 1995 р. до мене зателефонував О. П. Мещанінов. Ми з ним були давно знайомі, бо разом працювали у Миколаївському кораблебудівному інституті ім. адмірала С. О. Макарова й багато часу проводили в обчислювальному центрі, який на той час був не тільки науковим осередком, але й таким собі клубом, як би тепер сказали – соціальним центром інституту.

У двох словах він виклав ідею, спитав моє ставлення до створення нового навчального закладу, запропонував зустрітися, щоб поговорити докладніше. Зустріч відбулася в готелі «Інгул», де на той час містився офіс фірми «Тріботехніка». Говорили близько години. Олександр Павлович запропонував мені взяти на себе організацію спеціальності з комп'ютерного напрямку, оскільки фахівців цієї спеціальності в місті не вистачало.

Треба сказати, що я вже мав певний досвід такої роботи, бо свого часу брав участь у створенні нової спеціальності «Програмне забезпечення АСУ» в кораблебудівному інституті, обіймав посаду завідувача кафедри автоматизованих систем управління.

Процес підготовки програмістів у МКІ був налагоджений, готувався вже третій випуск, і я дав згоду взяти участь у створенні нового навчального закладу.

У житті кожної людини постає момент, коли треба щось змінювати, можливо й я якраз дійшов такої межі, можливо були й інші причини, але найголовніше, що мене спонукало до такого рішення, це необхідність відродження української мови, української культури в нашому місті. Новий навчальний заклад вбачався мені тоді саме таким осередком, таким горнилом, з якого будуть виходити не тільки гарні спеціалісти, але й люди, які далі будуть нести українську ідею, стануть свідомим громадянами нової України.

У клопотах підготовки до захисту своїх дипломників пройшов місяць. На початку січня 1996 р. Олександр Павлович знову телефонує: «Ініціативна група зі створення нового навчального закладу збирається, підходь. Зустріч відбудеться за адресою вул. 68 Десантників, 10».

Як зараз пам'ятаю, холоднечу давно неопалюваного приміщення, маленьку кімнатку на першому поверсі, де зараз розташовано експлуатаційно-технічний відділ, й людей, що зібралися: Л. П. Клименко, О. П. Мещанінов, В. М. Бандура, В. В. Драгоміров, Ю. Ю. Верланов.

Представляти осіб, що зібралися Л. П. Клименку не було потреби, бо всі добре знали один одного. Обговорили ідею нового закладу, загальний план робіт, розподілили відповідальності. Потім зустрілися ще раз, щоб обмінятися думками, а після засідання вченої ради Києво-Могилянської академії, де було прийнято рішення про створення Миколаївської філії, зустрічі стали регулярними.

За два місяці програма підготовки фахівців зі спеціальності «Інтелектуальні системи прийняття рішень» була створена. За зразок бралися програми провідних університетів

світу. Готувався весь пакет документів до акредитації спеціальності й отримання ліцензії на підготовку спеціалістів.

Слід зазначити, що на той час ще не було жодних документів, окрім рішення вченої ради Києво-Могилянської академії, які б легітимізували нашу роботу, не було нічого, окрім нашого бажання створити навчальний заклад нового типу й упевненості, що ми цього досягнемо. Саме тому наявність ліцензій, які є визнанням нашої кваліфікації й наших можливостей на той час було дуже важливим.

Десь у травні ми успішно пройшли фахову атестаційну комісію. Всі документи були ретельно підготовлені, попередньо узгоджені зі спеціалістами Інституту методів і засобів навчання МОН України, для чого ми декілька разів їздили до Києва. Саме в цих поїздках я вперше побував у стінах Києво-Могилянської академії, відчув її дух, який дуже відрізнявся від того, що ми мали в Миколаєві, в існуючих навчальних закладах. Перше, що кидалося в очі, це відсутність бюрократизму, простота, логічність й доцільність усього, що ми бачили. За всім відчувалась думка людей, якась свобода й розкутість.

За тим почалася підготовка до вступних іспитів. Для всієї команди найбільшим випробуванням була відсутність рішення Кабінету Міністрів України про створення нового державного навчального закладу, без якого ми б не могли далі рухатися. У Миколаєві розпочалося приймання документів від абітурієнтів. Багато для отримання дозволу Кабінету Міністрів України зробив В. М. Ємельянов, який був тоді депутатом Верховної Ради, підписав цей документ у прем'єр-міністра П. І. Лазаренка.

Після цього коло організаторів нового навчального закладу почало стрімко розширюватися, почали організовуватися служби й підрозділи університету, точніше – філії університету. Кульмінацією стало вступне тестування, яке проводилося за тестами Києво-Могилянської академії. Це було новим й незвичним на той час. Під час вступного тестування ми, ті хто до тоді не був знайомим, познайомилися з президентом Києво-Могилянської академії В'ячеславом Степановичем Брюховецьким. Він особисто давав настанови членам приймальної комісії. Запам'яталася й юшка, яку ми разом з ним куштували під час прогулянки на катері, (організованої А. О. Лапченко), його розповіді про історію відродження Києво-Могилянської академії.

Тестування пройшло успішно. З цього приводу Л. П. Клименко зібрав усіх членів приймальної комісії у себе вдома, щоб відмітити, як годиться, успішний початок. Було багато тостів й побажань плідної роботи. Запам'яталась упевнена фраза В. С. Брюховецького про те, що філія невдовзі стане самостійним університетом. Так і сталося. На чому тоді базувалася його впевненість мені й дотепер невідомо. В деталі він не входив.

З вересня почалася робота нового навчального закладу: Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія». Усі працювали з великим ентузіазмом. Відчувався дух свободи. Усе було по-новому, усе було природно. Відкрилися нові горизонти, які згодом насправді й реалізувалися.

В. В. Добровольський – перший декан факультету еколого-медичних наук, кандидат технічних наук, доцент кафедри екології та природокористування.

Основна увага роздумів спрямована на підготовку фахівців з екології в Миколаївській Могилянці. А починалося все з незвичайної ідеї – створення департаменту екології. Що це таке?

Маленьке утворення – одна група студентів, один штатний викладач із неповним навантаженням. Він же керівник департаменту. Декілька викладачів – погодинників з інших ВНЗ. Такий колектив не тягнув на категорію факультету. Так і працювали декілька років під таємничою вівіскою департаменту.

Колектив маленький, а задачі великі, нові та важкі. Якщо досвід підготовки комп'ютерників і економістів у державі і в Миколаєві був чималий, то уявлення про професію еколога практично ніхто не мав. В офіційному переліку професія відсутня, державних вимог до компетенції немає, рекомендації щодо переліку навчальних дисциплін нечіткі. Керуватися приходилося власними уявленнями про екологію, екологів та про навчальний процес студентів нової професії. Допомогли чималий виробничий досвід, практика роботи в деканаті та на кафедрі в МКІ, багаторічна громадська природоохоронна робота. Деякі консультації отримав у Києві – в НаУКМА. Але основною опорою в той час для нас була енергія та оптимізм ініціатора створення ВНЗ нового типу Л. П. Клименка і його правої руки О. П. Мещанінова.

З самого початку визначилися основні напрямки роботи – майбутнє студентів, навчально-методичне забезпечення, викладацькі кадри, наукова робота.

Визначили за доцільне готувати екологів широкого профілю, які б могли працювати як на виробництві, так і в органах управління. Ідея була реалізована через розробку навчального плану, побудованого за обґрунтованою структурно-логічною схемою. Подальша практика підтвердила правильність цього рішення.

Навчально-методичне забезпечення студентів у традиційному вигляді, але ж внаслідок новітності спеціальності комплекс підручників, посібників, довідників, задачників тощо був відсутній. Кожну навчальну дисципліну викладач створював сам. У студентів надія лише на конспект. Великі складності були навіть при вивченні класичних наук – математики, фізики, хімії та біології, бо наявні підручники не відповідали вимогам як за змістом, так і за наявним навчальним часом.

Кадри викладачів – центральна проблема для будь-якого нового закладу. В Миколаєві море технарів (кандидатів і докторів наук), але жодного (!) географа з науковим ступенем, одиниці кваліфікованих біологів. Є багато математиків, але ніхто з них не знає, що це таке екологічна математика. Те ж саме стосується фізики, хімії. А спеціальні дисципліни – біометрія, біогеохімія тощо – хто їх буде читати? Часу на підготовку молодих викладачів немає! Прийшлося звертатися за допомогою до колег з екологічної академії наук та активістів громадського екологічного руху. Вони не відмовилися і декілька самих напружених років викладали в якості сумісників і погодинників. Знаковим було

зарахування у 1998 р. на штатну посаду відомого лісознавця, доктора сільсько-господарських наук, професора М. І. Калініна, який після виходу на пенсію переїхав зі Львова до Миколаєва.

У 1999 р. в департаменті було створено кафедру екології, яку очолив М. І. Калінін. До складу кафедри увійшли як досвідчені викладачі (М. І. Калінін, Ж. Ф. Соловйова, В. В. Добровольський), так і молоді вчені (С. Г. Лебідь, Л. І. Патрушева, В. В. Єлісєєв). Було відкрито аспірантуру.

Щодо наукової складової, то в департаменті з самого початку намагалися її ініціювати, розуміючи плідність поєднання навчальної та наукової роботи. Наукова діяльність реалізувалася трьома засобами: натурними експериментами шляхом організації наукових експедицій під час студентських практик, аспірантськими дослідженнями та індивідуальною науковою роботою викладачів. Згодом департамент розрісся до факультету еколого-медичних наук, який став одним із кращих в університеті.

Ю. В. Діденко – народний депутат України IV скликання, кандидат історичних наук, голова Миколаївської обласної організації Народного Руху України.

Здобуття Україною незалежності в 1991 р. дало поштовх розвитку нових реформ освіти та повернення до своїх історичних джерел. В Україні вузом новою типу стала Києво-Могилянська академія, відроджена в нашій столиці з урахуванням традицій та нових форм навчання. У Миколаєві знайшлися люди-ентузіасти, які повірили у можливість створення філії такого вузу в нашому місті. Так, у приміщенні Народного Руху України, 26 липня 1995 р. у мене відбулася зустріч із Леонідом Клименком, Віктором Бандурою та Олександром Мещаніновим.

Розмова зайшла про створення в Миколаєві філії Києво-Могилянської академії. Тема для мене не була новою, бо неодноразово порушувалась на нарадах у Народному Русі, на засіданнях «Просвіти» її часто ініціював голова Василь Сліпець. Від «Просвіти» було навіть звернення до начальника обласного управління освіти Ярослава Журецького про сприяння у відкритті в Миколаєві вузу нового типу, де б був присутній український дух, і таким зразковим навчальним закладом на той час була відроджена з історичними традиціями Києво-Могилянська академія.

Тому розмова, що відбулась у приміщенні обласної організації Руху, була конструктивною і плідною та стосувалась відкриття спеціальностей з економіки, юриспруденції, іноземної мови. Леонід Клименко (майбутній ректор філії) говорив і про приміщення, кадри та необхідне обладнання в Миколаєві та наголошував у зацікавленості місцевої влади у відкритті такого авторитетного філіалу в місті. Основним було знайти необхідну підтримку в Києві в людей, від яких залежало рішення про створення філії в нашому місті та зуміти переконати в необхідності відкриття цього філіалу В'ячеслава Брюховецького – президента Національного університету «Києво-Могилянська академія». Народний Рух на той час хоч і не був у владі, але був авторитетною політичною силою, мав фракцію в Верховній Раді України та впливав на багато процесів в країні. Я підтримав ідею відкриття філії в Миколаєві та звернувся до депутатів рухівців у наданні необхідної підтримки та сприяння у вирішенні даного питання.

У Народному Русі ідея була підтримана більшістю членів Центрального Проводу Народного Руху. Дана пропозиція була схвально сприйнята. Під час зустрічі з В'ячеславом Чорноволом мені вдалося донести важливість створення філії вузу в Миколаєві, і потім В'ячеслав Максимович постійно підтримував усі прохання та звернення, що висувало керівництво філії. В юридичних питаннях допомогу надавав Олександр Лавринович, який тоді відповідав за правове забезпечення в Народному Русі.

Депутати фракції Народного Руху Лесь Танюк, Іван Заєць та члени комісії Верховної Ради з питань науки і народної освіти Лев Глухівський, Мирослав Горбатюк, також зацікавились пропозицією створення філії Києво-Могилянської академії у Миколаєві. Вони доклали максимум зусиль, щоб ідея отримала реальне втілення в найкоротші терміни. Саме вони провели ряд розмов з цього приводу в Міністерстві освіти і науки України, яким керував Михайло Згуровський.

У місті на той час було сконцентровано значну потугу кораблебудування, але через нерозважливу політику держави дана галузь різко занепадала, спеціалісти технічних вузів були не витребуваними і виїжджали на роботу за кордон. Маючи значний потенціал технічних спеціальностей, виникали сумніви з приводу чи знайдеться достатня кількість спеціалістів гуманітарної сфери в Миколаєві для забезпечення якісного функціонування філіалу, в якому планувались гуманітарні дисципліни. Дехто вважав, що таким чином буде знижуватися загальний рівень фахівців Могиланки, але аргументів на користь відкриття виявилось більше. Після створення Миколаївської філії Києво-Могиланської академії В'ячеслав Чорновіл одним із перших відвідав цей навчальний заклад у Миколаєві. 28 листопада 1996 р. він зустрівся з її ректором Леонідом Клименком та студентами в актовому залі. У своєму виступі він наголосив на важливості створення даного вузу в Миколаєві та ознайомив присутніх із ситуацією, що складалася на той час у державі після прийняття парламентом Конституції України. Інші депутати від Народного Руху також неодноразово відвідували МФ НаУКМА, МДГУ, а потім й ЧДУ імені Петра Могили і завжди були бажаними гостями. Вони відгукувались на прохання керівництва вищого навчального закладу про підтримку у вирішенні проблем, що поставали перед колективом у різні часи.

Створення філії Києво-Могиланської академії в Миколаєві стало важливим етапом у створенні вищого навчального закладу нового типу щодо виховання високоосвічених українських патріотів-фахівців, здатних організувати і повести за собою тих, хто щиро вірить у світле майбутнє своєї країни – України.

Г. І. Гашкова – помічник проректора з навчальної та виховної роботи, нагороджена Міністерством освіти і науки України нагрудним знаком «А. С. Макаренко».

Створюючи новий навчальний заклад, співробітники та студенти розуміли спільну відповідальність, які підвалини в його основу будуть закладені.

Поряд із навчальним процесом багато зусиль докладено для організації національного виховання та розвитку студенського самоврядування.

Перші лідери пройшли початковий найскладніший відрізок дороги від виконавчих самоврядних органів академічних груп, факультетів, куди залучалися ініціативні, активні, творчі студенти, до виборів вищого виконавчого органу Студенської колегії в березні 1999 р. Цей рік залишився в пам'яті перших студентів, як рік завершення створення структури студенського самоврядування.

І перші лідери студенської колегії назавжди залишаться першими. Ось їх імена:

Янчишин Володимир (гр. 321) – голова студентської колегії.

Юрлов Дмитро (гр. 321) – заступник голови студентської колегії.

Веліховська Інна (гр. 311)

Веселовська Олена (гр. 202)

Жовніренко Григорій (гр. 151)

Савіна Анастасія (гр. 102)

Сашігура Аліна (гр. 121).

Вони отримали дипломи першими, завершивши повний освітній цикл нашого навчального закладу, залишивши принципи студенського самоврядування, які заклали разом із співробітниками та студентами для своїх послідовників.

Естафету продовжили:

Корнієнко Ольга – 2001-2003 рр.

Токарєв Микола – 2003-2006 рр.

Чиняков Юрій – 2006-2007 рр.

Ягін Анатолій – 2008-2009 рр.

Кочнев Сергій – 2009-2010 рр.

Максимов Максим – 2010-2011 рр.

Для них кожен навчальний рік не схожий на жодний з попередніх, перед ними стояли складні завдання не тільки в площині самоврядних виконавчих органів академічних груп, факультетів, університету, а й творенні єдиної структури самоврядування та її функціонуванні в системі.

Розвиток традицій університету, розробка та реалізація нових молодіжних проєктів.

Цікавими заходами були акції:

- «Студенська королева» (автор проєкту – Корнієнко Ольга).
- Фестивалі КВК, Клубу інтелектуальних ігор, проєкти «Школа лідера» та «Економіка молода» (автор – Токарєв Микола).
- Єдину структуру студенського самоврядування університету створив Чиняков Юрій.

- Традиції творчих фестивалей розвивав Ягін Анатолій.
- Студенський радіовісник (автор – Максимов Максим).

Велику увагу студенське самоврядування приділяє волонтерському руху, активістами якого є Сай Дмитро, Козуб Олег та Джердж Ірина.